„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ излази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 56. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 8. АПРИЛА 1894. ГОДИНА XXIX.

ВЕЛИКО ДЕЛО.

ОДЛУКЕ

великог збора целокупног народа српскога из митрополије карловачке, одржаног на цветни четвртак 7. апр. 1894. у Сремским Карловцима.

Збор Срба митрополије карловачке, који се данас дне 7. априла 1894. састаше у Ср. Карловци и на коме учествује целокупни српски народ из архидијецезе карловачке, дијецезе бачке, вршачке, горњокарловачке, темишварске, пакрачке и дијецезе будимске, да обележе своје становиште према црквено-политичким реформама краљ. угарске владе — једнодушно закључује и изјављује:

I. Српски народ под круном св. Стевана од времена свог уговорног доселења у ове земље, па све до данашњег дана, — вршио је све своје грађанске и држављанске дужности и обавезе увек лојално, савесно и бесприкорно, пролевајући, када је год требало, и драгоцену крв својих синова за краља и новостечену домовину своју, — те с тога може тај народ са правом очекивати и од стране ове државе, да се у стварању њезиних правних установа и државних закона исто тако штују и савесно одржавају и његова крвљу својих праотаца стечена и узакоњена права на мирно уживање и слободно развијање његове народно-црквене аутономије и очувања његове народносне особине.

II. Правни положај наше цркве и аутономије у земљама угарске круне оснива се на царским привилегијама и темељним државним законима, наиме на зак. чл. 27. од 1790./91. којим је самосталност цркве и народне наставе узакоњено и привилегијална права овостраног народа српског признata; даље на законском члану IX. од 1868. који је на овој основи одношај наше народно-црквене и школске аутономије, још тачније обележио и стално уредио; — а црквено-политичне реформе, што их је угарска влада предложила, не само да вређају основна начела и догматично учење наше православне цркве, већ потресају у свом темељу и народно-црквену автономију, и на истој основану целокупност и јединство српске православне цркве и митрополије карловачке.

За то се овај народни збор целе митрополије карловачке свечано ограђује и протестује против црквене политике кр. уг. владе, придружујући се представци српског православног епископата, коју је исти 9. маја 1893. Њег. цар. и апост. Величанству и кр. угарској влади поднео, очекујући од њега такођер, да ће и у горњој кући угарскога сабора у обрану своје цркве и народа српскога ово своје становиште достојно и одлучно заступати.

III. Дајући израза општој жељи народа, очекује овај збор од стране на то позваних фактора, што пре сазив нашег народно-црквеног сабора, да према санкционисаним уредбама, свој редовни законити рад предузме, и да као вишестолетном традицијом освештани позитивним законима признати преставник целокупнога српскога народа под круном св. Стевана свој глас у том животном питању цркве, аутономије и народности српске подигне и своје одлуке донесе.

IV. Србе посланике на угарском сабору, који су за ове црквено-политичне реформе на угарском сабору гласали, те у одсудном тренутку, на своју верску савест и народносну дужност заборавили — овај збор најодлучније осуђује и спомен њихов презрењу потомства предаје.

V. У колико се овим црквено-политичким реформама, налази српски народ у сличном положају са осталим народностима у овим земљама, бранећи своје црквене и народне светиње — изјављује овај збор своју потпуну солидарност са њима.

VI. Председништво овог збора нека својим путем меродавним и у овом предмету одсуђујућим факторима, ове одлуке до знања стави.

Дано на збору Срба православне вере из целе митрополије карловачке, дне 7. (19.) априла 1894. године у Ср. Карловци.

Барон Јован Живковић
Ђура Цвејић
прота Сава Стојшић
председници.

Др. Емил Гаврила
парох Јован Јовановић
перовође.

* * *

Свршено је!

Велики народни дан, — цветни четвртак прошао је!

Цветни митрополијски збор прошао је величанствено, узвишено, сјајно, одушевљено и сретно!

Велико дело учињено је!

Српски народ у земљама круне св. Стевана слегао се у Сремске Карловце у броју, у каквом још никада на окупу није био.

Ко би тачно број знао? Хиљаде, многе хиљаде биле су ту. Може се без претеривања рећи, да је **15,—20,000 душа** дошло из свију крајева ових земаља.

Многоме је око засузило, многоме је срце жестоко закуцало од милине, од радости, видећи толики силан српски свет сакупљен.

А тек какво је узбуђење било у Срба из уже Угарске, када стизаху у Ср. Карловце, који беху искићени безбројним српским заставама, са златним натписима: „Живио српски народ“.

Нама у ужој Угарској отргнуто, забрањено је ово народно знамење, и видели смо много влажно око, када је угледало давно невиђену српску дику, српски барјак, српску тробојницу. Многи су са страхопоштовањем целивали стару другу, српску заставу, којом се после толико година састао.

И многа седа глава изрекла је, да ће се сада мирније растати са овим светом, кад је доживела, да види сакупљен цео српски народ под српском тробојницом. Једна је застава поцепана и сваки се грабио да понесе собом од ње један делић као вечиту успомену, као свети аманет.

Заиста овај збор је одржан под српском заставом.

Требало је доћи и видети и за цео век понети дивну успомену пробуђене и будне српске свести.

Још никад, ни једном приликом, кад су се наше црквене општине кретале, никад то није у таком размеру, у тако огромном броју, тако нагло, тако одушевљено и једнодушно учињемо.

Осим оних општинских изасланика, о којима смо ми до сад јавили у „Застави“, пријавило се на сам дан збора велики број изасланика таквих општина, које своје протесте нису до сад изнеле на јавност. По свему том, а и по оној разноврсној народној ношњи можемо поуздано рећи, да је заиста цео народ српски ових крајева био заступљен.

Нарочито истичемо, да је загребачка, будимпештанска и београдска омладина своје изасланике послала. Поред тога смо видели много гостију из краљевине Србије, а новинарских извештача било је и из других страних земаља.

Спољашњи изглед збора описујемо на четвртој страни нашег листа, овде прелазимо на дневни ред.

Призивање св. духа отпочело је у 10 сахати, али још много раније била је црква препуна, те су многи и многи на улици морали остати. Призивање је, као што нам присутни причаше, обавио патријарх са свештенством, и патријарх је са амвона у кратким речима поздравио присутне, изјавио своју радост на овај покрет народни, који подупире и крепи заузимање епископата и пожелео је збору сретан и успешан посао.

Сам збор одржан је на карловачкој пијаци, пред саборном црквом, на историјском знаменитом месту, где је некад одржана она значајна мајска скупштина, а пре збора било је више поверљивијих конференција, да приправе једнодушан рад збора, но баш због поверљиве њихове природе не ћемо ништа на јавност да износимо.

На сред пијаце, ниже чесме, а према саборној цркви, на месту где су стајале Бранкове кости, где су раније такође положени били земни остатци Ђурђа Бранковића при преносу из Хеба, — намештена је била висока трибина, а око ње цела пијаца и све побочне улице биле су начичкане светом; право људско море.

Сви прозори на околним кућама били су заузети силним гледаоцима; по највише био је то женски свет. Осим тога дичне Српкиње нашле су се и на самом зборном месту, међу браћом својом у лепом броју. То им заиста на дику служи, да се и оне одушевљавају и загревају за свету ствар народну.

Др. Миша Михајловић, као председник карловачке црквене општине, те домаћин и сазивач поздравља сакупљени збор усрдном добродошлицом, позива збор да се конституише и приказује градоначелника Светозара Јанковића као владиног повереника.

Кратким, збијеним речима износи борбу Срба у овим крајевима за своја народна права и наглашава, како их је Србин пре оружјем у руци бранио, а сад је опет приморан да их брани од велике напасти, али сад законом у руци. Збор је његове речи пропратио бурним усклицима одушевљења и одобравања. При крају позива збор да изабере часнике и одмах предлаже по претходном споразуму у конференцији за председнике: барона Јована Живковића, адвоката Ђуру Цвејића и проту Саву Стојшића; за перовође главног уредника „Заставе“ дра Емила Гаврилу и пароха Јована Јовановића, које је збор једнодушно изабрао.

Барон Ј. Живковић у име председништва отвара збор и предлаже да збор овај брзојав Њ. В. нашем краљу упути:

Његовом Величанству цару и краљу Фрањи Јосифу I. у Беч.

Народни збор православних Срба из целе митрополије карловачке сакупљен, да означи своје становиште против заснованих црквено-политичких реформа угарске владе, знајући да су српска православна црква и њезина аутономна права у земљама круне св. Стевана, под окриљем и највишом заштитом Вашега посвећенога Величанства, — изјављује и овом свечаном пригодом Вашем Величанству, као своме премилостивом краљу и владару своју кроз столећа доказану и крвљу својих праотаца запечаћену непоколебиву поданичку верност и оданост.

Народ је предлог овај примио са громким узвицима: Живео краљ!

Кратким цртама износи историју борбе нашега народа и најновије опасности, које се бићу народа српскога спремају у облику познатих законских предлога угарске владе. Напомиње, да се на овом истом месту пре 46 година 1. маја сличан збор држао, који је имао значајних последица. Позива известиоца, уредника „Србобрана“ Павла Јовановића, да прочита и образложи спремљене одлуке.

П. Јовановић прочитавши одлуке, које смо донели на челу листа, у подужем говору износи све опасности, које грађански брак и државне матрикуле скривају за нашу веру и народност; даље како се државним реформама вређају наша автономна права, руши јединство наше митрополије, које смо при доласку у ове земље уговорно стекли, те нам се без нашег пристанка не могу одузети. Тиме је нарочито доказивао, да су за то и Срби из Тројединице у том питању солидарни са Србима из уже Угарске, ма да се те реформе не уводе за сад и у Тројединци. При крају свог исцрпног говора позвао је народ, да се одупре узакоњењу тих реформа и да усвоји прочитање одлуке.

Поп-Дамјан Прерадовић са гледишта православља и народног веровања јасним примерима показује, како се православно учење вређа, а народност подрива предложеним црквеним реформама. Износи живим речима, како је народ увек та своја права фишеком бранио, а сад треба да их брани фишеком одушевљења свог.

Поп-Ђура Страјић у китњастом говору напомиње, да те реформе хоће да отуђе народ од свога свештенства и од народних обичаја, а где народних обичаја нема, ту нема ни Српства, што је тесно скопчано са православљем. Препоручује одлуке.

Др. Михајло Полит у подужем говору претреса појединце све законске предлоге, којима угарска влада на црквено-политичком пољу хоће да уведе реформе. Спомиње народносну борбу у Угарској и како ми Срби данас немамо заступника на угарском сабору, који би народна права бранили. Изјављује своју радост, што се народ у овом часу опасности у овако огромном броју одазвао и ако буде и даље својски бранио своја права, онда ће тећи вода, куд је текла.

Збор је говоре свију говорника пажљиво пратио и сваку значајнију реченицу пропратио згодним примедбама и усклицима. Небројено пута је народ при спомену владиних црквених реформа узвикнуо! „Не ћемо их, не требамо их; не дамо наша права!“ Сваку тачку одлука народ је примио узвицима: Примамо, пристајемо, одобравамо; живео! При спомену четврте тачке, у којој се жигошу Срби посланици, који су за грађански брак гласали, подигла се бура огорчења и негодовања; народ их је јавно проклињао; кад је председник упитао збор, да ли прима предложене одлуке, народ их је одушевљено и једногласно прихватио.

Др. Е. Гаврила саопштава збору, да је стигло многобројних брзојавних поздрава и пристајања на рад збора и мисли, да би се збор врло уморио, кад би се сви брзојави сад читали, а народ ће имати прилике и онако, да их у листовима прочита. Истакао је само три брзојава и то брзојав темишварског владике Никанора, председништва румунске народне странке, који су одушевљено примљени, а кад је почео да чита трећи брзојав из Сомбора потписан од сомборских Срба Апоњијеваца, који изјављују, да су присталице необавезног грађанског брака и апоњијеве „народне“ странке, уздижу свог посланика дра Павла Дракулића и наводе речи: живео Апоњи! — то је неописано огорчење у народу изазвало, да је народ прекинуо читање овог брзојава и захтевао, да се брзојав спали. Ово је и учињено уз народни узвик: Доле с њима! Доле с Дракулићем!

За тим је председник захвалио народу на оваком ванредном одзиву и једногласном држању и закључио је збор.

Из народа је Божидар Вујић изјавио своју радост на овакој једнодушности и захвалио је у име народа родољубивом заузимању покретача за овај збор.

Збор се за овим лагано разилазио, попен таласима и валима одушевљења и уверења да је учињено велико и тешко дело, ал и наде да ће то бити стамац камен, на којем ће се зграда народне среће подићи и одржати.

Тако се завршио овај значајан дан у животу угарских Срба, који треба да постане полазна тачка за њихов даљи рад, и на који ће се још дуго и дуго враћати и позивати морати, и који ће вечита светла успомена бити свима онима, који су га доживели и дочекали, и тако сретни били те на њиме учествовали.

ФИНАНЦИЈСКИ ДРЖАВНИ УДАР У СРБИЈИ.

„Vossieche Zeitung“ у броју 169. доноси чланак под горњим насловом у коме се вели:

„Ревност у прављењу политичких државних удара у Србији проширила се је и на финанциско поље. Непрестане промене министарства и система не дају земљи никако мира и најгоре претпоставке се обистињују. Ми још данас не ћемо да говоримо о државном банкротству Србије, јер се она не мора лаћати тога пута још, она има још доста средстава, да одговори својим обвезама, али јој треба само сталне владе и поштених људи, који озбиљно схватају свој задатак. Да то данас није случај, исказали смо приликом последње промене министарства, кад смо уједно рекли за Вукашина Петровића, да је способан, али „услужан“ (gefoillig) и да не зна за скрупуле. Он је то и сам потврдио. Већ Мијатовић је оштетио зајамске касе самовољним одређивањем ажије, а Петровић је отишао много даље: он је просто узео из тих каса милијун и по да исплати официре и чиновнике, који му требају ради одржавања садашње неуставне владавине. И све се то чини у тренутку, кад се тврди, да је уплаћивање порезе необично јако и да су царински и други приходи знатно порасли. Не верујте српским званичним цифрама! То је прво правило, кога се ваља држати. У земљи фалзификованих буџета само се по себи разуме, да се улепшавају извештаји и баш данашњи министар финанције је најоштрије критиковао управу радикалног министарства, ма да он ни у ком погледу није достојан ни да дода чашу воде радикалном министру финанције — Вујићу. Вујић је остао сиромах човек.

Ради разјашњења целог стања ствари, ваља нам бацити један поглед назад. Прошле недеље састали су се у Бечу заступници финанц. групе: Лендербанка, Отоманска банка и берлинска Ханделегезелшафт, да се споразуму како да се осигурају интереси српских кредитора. Ту израђене предлоге поднео је у Београду барон Лесак. У њима се траже дупли кључеви за зајамске касе, надзор делегата над књиговодством и руковањем каса, оснивање банке, у коју би се интереси двапут недељно уносили и продужење опције за другу половину прошлогодишњег 5% златног зајма од 44 милиона до првог маја 1895 године. Банковска конзорција већ је од тог зајма издала 18. милијуна, а на заосталих 26. милиона дала је још осам и по милијуна. Сад је била вољна дати још један милион, ако би се њени услови примили. Министар Петровић је то гордо одбио и просто је узео новце из зајамске касе изјавивши, да влада не може примити услове, пошто се они косе са самосталношћу Србије и кад би се они примили, Србија би постала други Мисир. Оно, свакако би било најбоље, кад би се мисирска финанциска контрола применила и на Србију и ми смо то већ једном нагласили, но тада се на нас устало не само из Србије, него и по немачким неким листовима. Догађаји су дали нама за право. Данас стоје финанциске групе тамо, где се нису надале. Вукашин Петровић копира Грке. Он се дрско маша уговорно штићених каса, говори с висока о државној самосталности и свршетак је томе — државно банкротство. Банкарска група је поступала енергично: она је поставила ултиматум, који је министар одбио, ну она је затражила за тим посредовање кабинета берлинског, париског и бечког. То се мора одобрити, јер само је тако могуће потпуно спречити самовољу, па ма пао и министар финанције и цело министарство. Ако би се и даље противили, мора доћи најстрожа контрола, да се не би и даље захватало у касе на штету кредитора. Овим „интересантним“ државама треба јасно дати осетити, да поштење и морал нису правни појмови. Најумесније би било бившег краља Милана, сталну опасност по српске финанције, уклонити из Србије.... и наименовати радикални кабинет.

Радикали имају уза се и народ. Нека су они русофили, колико им год драго, свакако су поштенији него све друге странке и с њима би се могло погодити. Садашња Милановска влада је право проклетство и несрећа за Србију. Надамо се, да ће овога пута заинтересоване државе енергично узети у заштиту интересе својих поданика. Од дипломатске интервенције, разуме се, не надамо се много чему. Догађаји у Португалији и Грчкој учинили су, да смо скептични“.

*

„Нова Сл. Преса“ у броју свом од недеље доноси следеће: „Између српске државе и конзорцијума банака, које српске зајмове негоцирају, појавиле су се диференције, које су донекле доста озбиљне биле, а сада изгледа да су апланиране. Управа српских финансија обвезала се, да приходе од монопола соли и прирез на директну пореву у првом реду употреби на зајам од 44 милиона динара. Конзорција банака учинила је примедбу, да су из одређених каса узети новци за друге циљеве, ма да потраживања за зајам нису била потпуно покривена. У најновије доба по једној верзији узета је сума од једног милиона франака, а по другој верзији два милијуна и употребљена на текуће државне издатке, и ако су заступници финансијске групе протестовали.

Институти, групе, отоманска банка у Паризу, трговачко друштво у Берлину и лендербанка у Бечу, услед тога поставили су захтеве у циљи сигурне контроле зајамске управе и спречавања понављања поступака у финансијској управи, који би државне повериоце штетили. Банке захтевају, да се зајамске касе затварају дуплим кључевима, да могу водити контролу књига, да се предају приходи монопола дувана и да заинтересоване банке оснују у Београду један банкарски институт, коме би се поверила купонска служба Да ова потраживања заступа, одређен је један нарочити изасланик, барон де Лесак. Министар финансија Петровић, одбио је ове захтеве са мотивацијом, да се они не слажу са достојанством државе. Али се, као што нам јављају, на други начин дошло до споразума, те изгледа, да су диференције отклоњене. Какве је гаранције српска држава дала, за сада је још непознато. Српска држава заиста има највише интереса, у томе да пружи довољно гаранције, да би се државни повериоци умирили. Од 44 милијуна, који су прошле године закључени, емитовано је до сада само 18 милијуна динара, а остатак, од кога је конзорцијум дао аконто 8.5 милијуна, има да се реализује. Из Београда нам телеграфишу: да су даљи преговори министра финансије са заступником стране банкарске групе, бароном Лесаком довели до потпуног споразума у погледу ових питања, која су се појавила. Како се са обе стране тврди, споразум, који подједнако задовољава обе странке, тиче се не само касе зајмова, него и свих осталих финансијских питања, о којима се претресало. Министар спољних послова Лозанић, упутио је српским заступницима на страни окружницу, којом се обећава строго испуњавање свих обвеза српске државе према иностранству“.

Исти лист од 3. априла доноси ово: „Заступник банкарске конзорције за српске зајмове, барон Лесак, стигао је данас у Беч, да прими нове инструкције за преговоре са српском владом. Он ће се по свој прилици још почетком идуће недеље вратити у Београд, да сврши преговоре. Очекује се, да ће ови послови довести до повољног резултата, и да ће српска влада дати довољно гаранције, којима ће осигурати тачно предавање прихода одређених за службу српских зајмова“.

ДОЛЕ СА ЦРКВЕНИМ РЕФОРМАМА!

Протест црквене општине у Горњем Ковиљу. Слободан сам вас известити, да је како у Доњем, тако исти дан и у Горњем Ковиљу одржана црквена скупштина са истим одлукама против владине злонамерне црквене политике.

*

Протест црквене општине у Павловцих. Овомесна црквена опћина у својој, дана 3. априла о. г. држаној седници закључила је једногласно и с највећим одушевљењем протест против владиних црквено-политичких реформама, и изабрани су изасланици за митрополијски збор.

*

Протест црквене општине у Фаркаждину. Овде је црквена општина у седници својој још од 20. марта о. г. уложиле протест против владиних реформама гледе грађанског брака, вођења државних матрикула, слободе вероисповести и рецепције Јевреја и пристала на митрополијски збор.

*

Протест црквене општине у Српском Арадцу. (Брзојав „Застави“ преко Вел. Бечкерека.) У недељу 3. априла о. г. држана је скупштинска седница, у којој је протестовано против црквених реформама угарске владе са захтевом сазива српског народно-црквеног сабора. Уједно изабрасмо 11 заступника за митрополијски збор.

*

Протест црквене општине у Моловину. Пишу нам: Дана 25. марта о. г. одржана је ванредна главна црквена скупштина у Моловину, у којој је закључила протестовати против наумљених црквених реформама, и уједно изабрала два члана за општи српски народни збор у Ср. Карловци, који ће се одржати 7. о. м.

*

Протест црквене општине у Баваништу. Баванишка црквена скупштина у одржаној редовној својој седници дана 3. (15.) о. м. једногласно и одушевљено закључила је протестовати против црквених реформама владиних, уједно изабрала из своје средине 10 чланова, који ће ову општину на митрополијском збору у Ср. Карловци заступати.

*

Протест црквене општине у Мохолу. Пишу нам оданде: Пређе сам вам јавио, да ће се на Благовести састати главна црквено-школска скупштина, да дигне свога гласа против несретних црк. пол. реформама угарске владе, но из више узрока није се седница истог дана могла одржати, те је тек јуче одржана, у којој сви скупштинари једногласно и једнодушно устадоше, да бране своју свету цркву, протествујући против истих реформама. Уједно је упутила представку на саборски одбор, да се што пре сазове сабор, да и он дигне свој глас против тога недоношчета, и изабрала 25 изасланика на митрополијски збор у Ср Карловцима на цветни четвртак.

*

До сада су подигли протест против наумљених црквених реформама:

Православне српске црквене општине са захтевом, да се сазове ради протестовања народно-црквени сабор: Тител, Башахид, Сента, Дероња, Чуруг, Српски Пардањ, Нови Сад, Лалић, Бела Црква, Соколовац, Фењ, Долово, Српски Итебеј, Ст. Сивац, Панчево, Српски Свети Петар, Иланча, Кулпин, Загреб, Мол, Црвена Црква, Параге, Кетфељ, Сремски Карловци,

---

ЖЕНА У КУЋИ.

ДРУГИ ОДЕЉАК.

Говорићу ти о руковању с новцем.

Знати стицати новац, њиме се служити, справљати га, ствар је веома важна, јер од тога много зависи наше благостање, а за благостањем свако у задрузи људској има право да тежи. Паметан се човек ваљда најбоље познаје по начину, којим се новцем служи: како га наиме добива, како га штеди и како га троши.

Ако је новац потребан за наше благостање и потребно је да га течемо, ако желимо да обезбедимо живот, те нам се није њиме разбацивати нити му се ругати — то нам ипак не даје права, да га држимо за главну цел живота, него само за средство, да нам живљење буде обезбеђено.

*

Новац се на поштен начин мучно стиче. Треба се знојити, мучити се, прометати се. Али ако се новац на тај начин и тешко стиче, то је он и благословен, дочим неправо стечено није благословен. А наш народ лепо каже још и овако: како дошло, тако прошло. Много треба поштовати онога, који је трудом, у зноју лица свога стекао коју потуру, која га је учинила слободним, независним.

Него није доста само знати тећи новац, него је још кориснije знати мудро га трошити, употребити га. Ко тешко стиче, а паметно не троши, тај залуд мучи сам себе, трошећи узаман телесну снагу своју, а често и душевну. Каква је ваљда раднику, који целе недеље напреже мишице своје, а у недељу утуче тешку муку своју. За неколико часова луда уживања — оде мука целе недеље. Тај шест дана ради и трпи, да седми дан бесвесно ужива. И многи наш човек сељак често о суву хлебу целога лета прибире летину, а кад је уновчи, онда не помишља, како је тешко стицао, него троши немилице муку своју. Многи ти до Божића: Краљевићу Марко, а по Божићу: јао моја мајко! Много се о томе за поуку нашега народа писало, али све ми изгледа да га се слабо примало. Наш ти човек о Божићу, крсном имену и свадби потроши толико смока и пића, да би му кад би разумно трошио, читаве године достало. Ево баш у овоме крају, где ја живим, народ врло неразумно обавља своје свечаности. Закоље ти он добар смок, а напече по нешто и ракије. Али ето ти Божића, ето крсног имена, па што домаћи, што звани и незвани — утроше све тако, да се после читаве године, а особито кад дођу велики послови, нема чиме омрсити. Лепо је, када човек слави своје празнике и када се о њима мало и развесели, али опет не би смео лудо трошити. Већ и наши стари рекоше: Чега је одвише, није ни с хлебом добро.

*

Ако си рада да одржиш равнотежу у своме газдинству, ваздa мери трошкове с приходима; другим речима: троши толико, колико примаш. А како човек мора и на старост да мисли, треба увек мање трошити него што добива. Мудра ли је реч: Чувај беле новце за црне дане!

Трошити пак треба само на такве ствари, које су неопходно потребне. Пословица вели: Ко купује, што му не треба, продаваће и оно, што му треба. Ситна новца, што га некоји људи бацају несмотрено и на непотребности, могло би се често толико накупити, да би га дотекло за цео живот. Расипач је свој највећи злотвор.

Пошто сам ја ове ретке намењо теби, као жени, то ћу оставити на страну све оно, на што се новац у лудо твоши, па ћу се ограничити на оно, на што женскиње непаметно, а могу рећи, управо лакомислено новац троше. Ти погађаш шта мислим. Одећа зар не? Баш за то, што си и сама осудила оно лудо поваћање за превртљивом модом, могу ти отворено да говорим.

Паметан човек треба да се пристојно одева, али допустићеш, да је међу женскињем завладала нека нерасудност у томе. Све то хоће да буде по најновијим журналима обучено, једна „лепше“ од друге; а мало која се обазире на своје имовинске одношаје. Познајем женскиња, које воле и глад да трпе, а што је још горе и у дугове увалити своје мужеве, само да се могу по моди одевати. Лепо је казао неки чово: Многе гизда лима, а глад мори. Узми оца породице, који уз жену има две-три кћери, а скромне дохотке; како му мора бити, кад сваки час има кројачици исплаћивати нове хаљине?

Но не само жене из грађанских редова, него и наше сељанке у томе много претерују. Блажено ли ти је било оно време, када су семе израђивале себи одело! Али данас се помамише за шаренилом и блеском, па када од својих мужева и очева не могу већ да добију новца за то, оне — грозно је и помислити, али истина је! — краду кућу, само да могу од Чивутина купити свилених марама и којекаквих блиставих накита, који стају много новца, а паметну човеку ништа не вреде. Има примера, да су таке несретнице не само осиромашиле кућу своју, него упрљале и поштење своје. Тешко се против тога зла борити, жене саме треба да презру таке ствари. Нека је красна душа, па није потребе тела красити.

*

Течење треба непрестано да прати штедљивост, то двоје треба да иде упоредо, јер само ће тако бити напретка у нашем газдинству.

Свака, па и најмања штедња, јесте сигуран бранич, за који се можемо заклонити у време какве невоље, за којим мирно можемо чекати боље дане. Римљанин Цицеро већ је рекао: Штедња је најбољи извор благостања, како у држави, тако и у породици.

Ако нам је данас добро, нека нас то не вара. Паметан човек треба да се тиме користи, па да се тиме приправи за неудаће, које можда долазе. Нико не зна шта се иза брда ваља. Увек будимо приправни на три случаја: на оскудицу, болест и смрт.

Паметан човек ваља да тако живе, да, када би га затекао један од наведених случајева, буде што мање муке и њему и онима, који висе о његову врату.

Него немој мислити, да се у томе налази каква потешкоћа, да штедиш. Просто се за то тражи мало одлучности.

Новчић је незнатна ствар, али уз штедњу временом га се толико скупца, да изнесе лепу свотицу. Овај ће те рачун о томе осведочити:

Ко метне даномице на страну 5 новчића, тај је у месец дана приштедио (30×5=) 1 ф. 50 н, у годину дана (1·50×12=) 18 ф., а у 10 година (18×10=) 180 ф., или у 30 година (180×3=) 540 ф. И сама мораш признати, да је то лепа свотица, коју си тако рекућ несетљиво заштедила, а данас сутра може ти бити од велике користи; не дао Бог какве невоље.

Но још бољи начин штедње јесте користоносно улагање новца, јер ту се уложена главница у извесном раздобљу више него подвостручи. Следећа таблица ће те уверити о томе:

Свршетком године	износи главница са 4 процента недигнуте камате од уложених															
	5 ф.		10 ф.		20 ф.		30 ф.		40 ф.		50 ф.		100 ф.	
1	5	20	10	40	20	80	31	20	41	60	52	02	104	04
5	6	—	12	10	24	28	36	48	48	66	60	90	121	84
10	7	22	14	66	29	48	44	36	59	18	74	12	148	40
15	8	70	17	76	35	84	53	96	72	04	90	26	180	80
20	10	50	21	54	43	58	65	68	87	72	109	90	220	26

Показаћеш се пријатељицом и самој себи и својој деци, ако чим видиш, да ти је која крајцарица у домазлуку претекла, одмах је уложиш у сигуран новчани завод. Тиме ћеш постићи двоје: избећи ћеш прилику, да је потрошиш, а друго доносиће користи, увећаваће се. Одатле ће се родити и треће добро: настојаћеш наиме, да главницу новим прилозима повећаш, па ћеш мало по мало почети штедити и више, него што си и помишљала.

Мошорин, Инђија, Срп Елемир, Фелдварац, Гај код Ковина, Деска, Делиблато, Бегеч, Омољица, Товаришево, Турија, Шид, Чортановци, Сурчин, Голубинци, Каменица, Бешка, Крчедин, Чаково, Силбаш, Рума, Митровица, Госпић, Стара Паланка, Лединци, Стари Кер, Војка, Вршац, Чалма, Буковар, Ириг, Мала Вашица, Стара Пазова, Јозепово, Горњи Товарник, Петровац, Старе Шове, Перлез, Јасеновац, Дивош, Дубовац, Шуљам, Кореница (у Лици) Марадик, Јарак (на Сави), Четвртковац (у Банији), Стари Бечеј, Стара Кањижа, Доњи Ковиљ, Земун, Батајница, Дувљаја, Кленак, Горњи Карловац, Уљма, Стара Молдава, Винковци, Јазак, Луговет, Даљ, Јамена, Мачевић-Пожежена, Мирковци, Кручица, Костајница, Илок, Кусић, Горњи Будачки, Врачевгај, Велики Радинци, Стари Врбас, Пивнице, Будим, Варјаш, Петриња, Стари Бечеј, Сечуј, Ада, Нештин, Турска Кањижа, Бечмен, Путинци, Слободштина, Черевић, Дубица, Мартонош, Стари Бановци, Дарувар, Вилово, Оџаси, Пакрац, Баранда, Нађлак, Боломаче, Беочин, Моровић-Батровци, Ђурђево, Мраморак Доње Врховине, Јасеново, Баја, Сасе (Нови Карловци), Стара Градишка, Вукошевац, Стари Футог, Сомбор, Врањево, Брод, Адашевци, Осек, Кнез, Јамина, Сланкамен, Бараћа-Бања, Бингула, Краљевци, Петрово Село, Обровац, Сириг, Српски Падеј, Мали Радинци, Горњи Ковиљ, Павловци, Фаркаждин, Сурдук, Срп. Арадац, Моловин, Бавариште, Темишвар, Бешеново, Кобаш Гомирје, Мартинци, Плашки, Добринци, Вел. Зденци (пакр. дијецеза), Платичево, Блиња, Нова Градишка, Гргуревци, Црквени Бок (Банија), Медак (у Лици), Почитељ (у Лици), Могорић (у Лици), Вребац (у Лици), Бјелопоље (у Лици), Миклушевци, Беркасово, Чаковци, Уљаник, Живаја (Банија), Негославци.

Свега је до данас појединце протестовало 176 црквена општина.

Поглед по свету.

— Угарски сабор је довршио специјалну расправу о обвезном грађанском браку. Сад долазе ти црквено-политички владини предлози пред горњу кућу и за кратко време решиће се судбина овом судбоносном законском предлогу.

— Угарски католички епископат састаје се сутра у петак у конференцију у будимској палати кнеза-примаса. Предмет саветовању биће црквено-политичка ситуација, питање о конгрији и још неке ствари.

— Српски министар-председник Николајевић о владином раду приликом избора. Београдски дописник „Пол. Кор.“ саопћује свој разговор са министром-председником Николајевићем, који је том приликом изнео средства, којима ће влада покрај досадање огромне већине радикала створити „стабилне одношаје“ у држави. „Кабинет ће“, рекао је Николајевић, „држати се строго у границама устава. Баш енергично извршивање уставних одређења пружа средство, да се успоставе тако јако пољуљана политичка равнотежа у Србији. Радикали су вештачким путем снизили и онако ниско одмерени census тим, што су урачунали у директну порезу и којекакве поревне додатке. На тај начин су сви сељаци ушли у радикалну бирачку војску, и крман државни дат у руке пролетаријату. Даље су радикалске власти дали бирачко право и многима, што су дуговали порезу и ако устав тим дужницима не даје бирачког права. На против нису хтеле власти примати пред изборе порезе од либерала и напредњака, да би им тако одузели бирачко право. Влада само треба да постојећи изборни закон потпуно изведе, па да велику множину небирача уклони од урне и тако морално, политички и социјално најнепоузданијем елементу одузме присвојену силу. Свакако ће и на тај начин многи радикали ући у скупштину, али њиховој надмоћности, која све остало угушује, биће крај; напротив доћи ће либерали и напредњаци до значаја, који им приличи“. — На тај начин нада се влада, да ће повратити „равнотежу“; само нека се много не нада, јер се врло лако може преварити.

— Расељавање босанских сељака. „Србобрану“ пишу из Поуња: “Кад овдашњи српско-православни народ не могаше својом „страховладом“ у бањалучком округу раселити паша Лаварини, ево сад хоће те да учине домаћи синови, којима такође не ће овдје бити станка, ако успију туђинци. Прошле године, када-но се пронесоше гласови о хајдуцима и када народ не сиђеде слободно ни данути, закорачи Ратл-бег Цинић, те силом и на правди оте јадним кметовима 752 дулума пашњака. Народ, видећи своју очиту пропаст, упути се претпостављенима, који стоје над законима, што их за аге и кметове даде султан, те уложи жалбу на владу код управитељу испоставе Пећара. Али до дана данашњега не дође народу ни црна ни бијела... Но то као да је бега још већма осоколило, те он ове године узе народу 1682 дулума, па заорао испред кућњега прага кукавних сељака. Народ из села Градине навали и опет претпостављенима, образложи управитељу Микловском своју жалбу, утврди податцима који су јасни као сунце, па донесе чак из Костајнице и грунтовне изватке и попис марве. Управитељ је народ упутио да чека двије хефте — и он је мирно чекао и четири, а за то вријеме одузимао је бегов субаша све више и више земље, а на јадиковке раје одговарао је: ако вам није право а ви се селите; бег ће вам дати сваком по 100 ф — јер он кани и онако Швабе населити. Још им се претио, да ће им плот испред кућа до Саве ударити, јер да је и полој беговски. Тако се народ и опет диже до управитеља — а овај их истјера. Онда сељаци између себе изабраше 13 људи и послаше у Костајницу — али их и предстојник истјера. Шта су сад могли урадити, него закукаше пред предстојником: да им даде бар пропустницу за Сарајево, скупаше неку рђу за пут, те послаше 21. марта тројицу људи земаљској влади да потраже заштиту. Сада народ у Градини, Главину, Ћукулницу и Драксенићу жељно очекује глас, који ће му они отуда донијети.“

— Повратак језуита у Немачку. У новембру прошле године примио је немачки сабор у првом читању предлог, да се опет допусти Језуитама живљење у Немачкој. У прошли понедељак примљен је тај законски предлог и у трећем читању са већином од 23 гласа. Још сад има о том да одлучи савезно веће (одговара нашем „горњем дому“); међу тим сви су изгледи, да савезно веће не ће потврдити овај закључак саборски.

ДОПИСИ.

Србобран, на цветну среду. (Прослава двадесетпетогодишњице певачке дружине. Црквени одбор и његови прсти.) Ове године навршује се равно 25 година, како је основана у Сентомашу певачка дружина. Четврт века певала је ова дружина богу и народу. И сад, кад погледа на прошлост своју, може да се поноси, што је доживела и овај свечан тренутак.

Сама дружина чини припреме за ову славу већ од више месеци и учинила је све што је могуће, да ова слава што лепше испадне и да своје друге: певачка друштва и њихове изасланике а и остале госте што боље и свесрдније дочека и проведе.

Од певачких друштава пријавило се да ће корпоративно учествовати београдско певачко друштво „Кађански“ и новосадско читаон. пев. друштво. Осим њих пријавили су се изасланици појединих пев. друштава. На забави суделоваће и позната вештакиња, певачица српских народних песама, особито оних краћих песама са Балкана, Катица Јанковића.

С те стране је постарано, да распоред славља буде достојан лепога гласа Србобрана и његове пев. дружине. У цркви ће појати други дан ускрса на литургији и благодарење новосадско пев. друштво као гост Станковићеву службу.

И с друге стране постарала се пев. дружина, да своје госте као што треба дочека и угости. Спремљено је доста кола за подвоз гостима од керске и врбашке станице овамо и натраг. А спремљено је доста станова, где ће се гости удомити.

Једном речи све је спремно и само чека одређени дан, па да отпочне славље. И баш сад у сред спреме нашао се црквени одбор, да баци кост омразе међу нас и наше госте. Певачка дружина је јавила црквеном одбору, да би појала други дан ускрса о својој слави литургију. То је међу тим црквени одбор одбио, јер је међу тим већ удесио са учитељима појања, да ће деца појати литургију. Прво, како изгледа тај црквени одбор, кад једно друштво запоставља школској деци која поју целе године у цркви и то чини баш о слави тога друштва. А друго, које још пев. друштво у свету мора да „моли“ црквени одбор да може појати у цркви. Та о пев. друштва отимају се црквене опћине, њих траже и моле, да им увеличају црквену славу и богослужење, а не обратно. Али шта ћеш; код нашег црквеног одбора то натрашке иде.

Издао је тај црквени одбор и неку жалосну изјаву у „Бранику“. (Оваку изјаву црквенога одбора добили смо и ми, али је не могосмо у „Застави“ штампати, јер сваки ред у њој дише злом намером према племенитој установи пев. дружине и њеном ретком слављу. Пр. ур. „З“)

Одбор, као автономно тело дало се у врло ниску службу страсника и осветника. Како само хоће да покварі славу нашу, види се из тога, што изјављује, да ово друштво под штатутима постоји само од 1886. године. Хоће да каже гостима, да ова слава није 25-годишњица. А ко пита тај одбор за то? Ко пита од кад друштво има штатуте, и да ли је од увек имало штатуте? Ко пита одбор има ли он каква званична општења са пев. дружином или не?

Зар одбор није могао чекати, као и остале опћине, тела, друштва и т. д. да позивнице буду готове, па да буде „званично“ позван на славу? Зар он мисли да има нека већа права над пев. дружином, него н. пр. добротворна задруга Српкиња?

Но не ћемо за сад даље. Сваки беспристрастан читалац нека пресуди о овом поступку црквенога одбора. А ми ћемо с њиме рашчистити рачуне, док слава прође.

За то, браћо из места и са стране, која сте нам права браћа и пријатељи помовите сложно, да нам ово наше славље испадне светло и узорито. Од **Прилипа Марко.**

Јарковац, 16 марта *) (Невероватан, али на нашу жалост истинит догађај.) У нашем месту постоји „срп. нар. црк. школски фонд“, — ради којега је 15. (27.) марта о. г. обављен избор председника. Исти фонд поседује 112 ланаца оранице и 16.000 фор. у готовом новцу. — По правилима из тога фонда имају православни свештеници и срп. народни учитељи своје плате да примају. Исти фонд има своја правила потврђена, по којима има црк. општина 4, а политична 3 члана да бира; — и тако се у смислу правила пре 4 год. конституисала управа фонда. — Том приликом буде изабран г. Маша Урошевић за председника, Мита Марковић општ. бележник за перовођу, и један ратар за благајника, — и рад отпоче. Седнице нису држане, јер председник није то за потребно нашао, доста је кад је он и домин знао, шта им ваља чинити. — Остали чланови, који нису тај рад одобравали, кад су видили, да ту није чист посао, почну захваљивати, да не би данас-сутра морали одговарати пред Богом и пред људма. — То је још већма годило г. председнику, јер се на леп начин куртлисао немилих чланова и тако је даље мирно и подмукло, као

*) Због нагомиланог материјала закасњено. Ур.

Да како, да свако не може једнако да штеди — свако према својим дохоцима. Али и онај, који најмање добива, треба да штеди, покајати се заиста не ће.

Понављам: новчић је незнатна ствар, но ипак мир и благостање стотине породица зависи од тога новчића, добро потрошена или у време заштеђена. Наш небесни учитељ рекао је: Скупите комадиће, што преостану, да ништа не пропане. Па и наш народ лепо вели: Урадише свега више, **у штедише јоште више** А мудра је и ова: Ако не начува, не натече.

*

Ако штедљивост човеку на добро служи, и ако се свакоме само препоручити може, то се не сме допустити, да се штедња изврге у лакомост (похлепу, тврдичење), што често бива. Између штедљивости и тврдости велика је разлика. Штедљивости је новац подлога, средство мирна живота, дочим је тврдичењу — сврха. Срамота је штедети из грамзивости, да нагомиламо што више блага; а штедити ли за своју независност, дика је човеку. Тврдица штеди, само да нагомила благо, а не иде за тим, да се тим благом користи он, његова својта и суплеменици његови. Такав човек изгуби и свако племенитије осећање.

За једнога тврдицу, који је нагомилао блага, приповеда се, да није смео ни јела купити из страха, да не потроши имање, па да умре онда од глади. И говорио је свакоме, да ће га глад уморити Људи му се смејали; како би Гаван могао од глади умрети! Ипак се је тако догодило. Умр'о је покрај свега свога блага и гладан и жедан.

О другоме се опет човеку приповеда, да је у младости радио као коњ, па стекао лепу свотицу. Под старост његова се штедња претворила у тврдичење. Он је новац обожавао, сакривао га свуда, само да се његова својта не би њиме користила. Новац би сакривао у разна места, а ни за једно није био сигуран, да га не ће наћи. Под старост га оставило памћење, и на самртној постељи није знао сину рећи, где је новац склонио.

Ако се, дакле, штедња сама по себи препоручује, то се лакомост за новцем и тврдичење мора најстрожије осудити, јер није никаква врлина, него мана, душевна болест којој, жали Боже, ретко има лека.

*

Рекао сам, да је новац потребит за наше благостање и независност, па треба пазити, како га трошимо. Ко новац неразумно троши т. ј. више издаје, него прима, пада у дугове. Нема веће невоље за човека, него бити дужан, и ја ти, драга Зорице, не би желио, да икада искусиш, шта је то бити туђ дужник. Доста је, ако ти речем, да дужник већ није самосталан човек, његова будућност често зависи од туђе милости, а допустићеш, да то већ није маленкост.

Како наш свет дуг рђавим сматра, о томе нас лепо уверавају ове реченице: Ко је дужан и на Божић је тужан. — Дуг је зао друг.

Није се тако тешко задужити. Човек почне с малом свотом, па ако се не потруди да за времена на чистац изађе, загазиће у још већи дуг и т. д. док напослетку не огрезне у дугу. А какве последице одатле произилазе, не треба ти казивати.

Главно правило нека ти буде, да се од дуга сачуваш: Троши мање, него што примаш; чувај се и најмањега дуга, да се не увалиш у већи; и — клони се сваког уживања, које би те дуга стало.

*

Новац заиста много вреди, кад је стечен поштеним начином и кад се њим паметно служимо; али за то опет вредност ни једнога човека не мери се по новцу, што га има. Ако му је пун тоболац, а празна глава, ако су му пространи поседи, а тесно срце — на што му његово богатство?

Многи приписују новцу моћи, колико он у истини нема. Најзнаменитије ствари обично не учиниште богатуни, него људи сиромашне руке, али паметне и устрајне. Као што нас сиромаштво често притискује, мути душу, задаје мука и понижења — тако исто и богатство често човеку смета, да развије своје душевне способности. Младић, ком богатство дође од старијега, лако се свега наужива и засити, па му за рана живот додија, јер нема више шта да жели. Највеће богатство човеково јесте здрав разум и поштено срце. Богатство, да како, може те довести до некога положаја и мало те уздигнути, али да будеш приступан и частан, ваља ти имати соли у глави, љупкости у понашању и миља у срцу. Одлични људи, за којима се други поводе, не треба да су богати, него мушке ћуди, изучене главе и племените душе. Има људи богатих као Крез, али се нико на њих ни не обазире, а за што? Ради тога, што су они само вреће, пуне новца, и могу само оно, што њихови дукати могу.

*

За нас Србе не може се рећи, да се не знамо служити новцем. Многе наше задужбине видљиви су доказ, да знадемо новац употребити у племените и опште корисне цели.

Ти си се занела, кад сам ти причао о многим добротворима народа српског, па си као у шали рекла, постанеш ли богата, да ћеш и ти каквом задужбином народу своме користити. Ја, који познајем твоје племенито срце, обузето топлим осећајима за Српство, и твоје — радене руке, уверен сам — дадне ли Бог среће и здравља — да ће шала постати и истином.

*

Да нам било какав посао напредује, треба да га по могућности, сами да обављамо, а ако га поверимо другима, да их непрестано надгледамо. Тако је и у домазлуку. Многе ствари треба домаћица сама да обавља, а које поверава млађима, да их позорно пази и на савесно обављање посла потстиче.

Ослони ли се домаћица на млађе, уверће се брзо, да ће јој имање поћи у назадак.

Приповеда се за једну домаћицу, да је обављање кућних послова потпуно препустила својим млађима. За кратко време уверила се, да јој газдинство почело назадовати. Не далеко од ње становао је човек пустињак, кога су с његове мудрости на далеко познавали, и људи од њега у свакој прилици тражили савета. Дође к њему и та домаћица. Кад му је исприповедила своју невољу, даде јој пустињак мали ковчежић и рече јој: „У овоме ковчегу има нека чудотворна моћ. Често по дану и у ноћи обиђи своје имање, а ковчег увек носи уза се. Видећеш, како ће деловати. Не отварај га ни по што, а после неког времена донеси га.“

Жена учини тако. И гле, на што је наишла! У кухињи се слушкиња частила, у подруму слуге пиле, а коњи и остала живина пред празним јаслама. Наравно, да је тада млађе морала карати, и да су они брижљивије своје послове обављали.

Када је дошла пустињаку, рече му: „У овом ковчегу заиста има нека чудотворна моћ. Од када га носим уза се, моје имање напредује. Не би ли ми можда могао дати ту ствар?“

„Не“, одговори пустињак. „Али ћу ти дати оно што је унутра“.

Отвори ковчежић и пружи жени комадић хартије, на ком бијаше написано: „Ако хоћеш, да ти имање напредује, сама надзиравај кућне послове, а нарочито пази, да се свуда штеди“.

*

Колико сам умео, поучио сам те. Имао сам пред очима, да ти покажем, шта и како ваља да ради жена као домаћица, па да својој породици приреди што угодније живљење. Завршујем оном: На жени почивају три угла куће. И у домазлуку се, дакле, много цени женина памет и радост. Имај то вазда на уму, па према томе и делај.

Твој **Јово.**

што је њему својствено, манипулисао, — ал од рачуна ни трага ни гласа.

Прође прва година — рачуна нема, прође друга година — рачуна не може црк. општина да добије; а по правилима мора управа фонда, црквеној општини сваке године рачуне да полаже.

Црквени одбор извештава црквену скупштину, да не добија рачуне од фундиске управе; црк. скупштина позива на полагање рачуна — управу фонда, но г. председник се изговара, да за сад не може он; — други пут није домин готов и то се тако забашуривало. — Црквена скупштина и црк. одбор јављају пречасној конзисторији, да је 7 пута позивала управу фонда, да у смислу штатута рачуне црквеној скупштини положи, и тако се 4 године провукле без полагања рачуна. — Савесни и поштени учитељ Маша (као што се он сам назива); кад год су га енергично на полагање рачуна чланови црк. одбора позивали, он прекрсти руке као преблаги Јеврем, очи стане превртати и увек их је уверавао, како је он поштен и богат човек, са речима „не бојте се браћо, све је у реду, ја одговарам, — не фали ту ништа, та ја сам богат и поштен“ и т. д. — Морам да приметим, да се управа фонда на 3 год. бира, но г. Маша изгубио рачун, па не зна да су 3 год. истекле, не да рачуне, — а не ће да захвали. — Не може да се растави, јер је фонд претворен у краву музару.

Међу тим је црк. скупштина своје жалбе енергично ургирала код пречасне конзисторије и искала, да се рачуни прегледају и да се тој злоупотреби једаред за свагда на пут стане. Али ево, навршује се и четврта година, црк. општина од управе фонда рачуне још није видила.

15/27. децембра п. г. изаслала је пречасна конзисторија чланове епарх. адм. одбора и то: његову пречасност г. проту Саву Стојшића и г. др Пају Марјановића адвоката из Панчева, и тако се поче преглед рачуна, који је трајао 7 пуних дана и то су изасланици редовно од 9 сати ујутро до 1 сата по подне и од 3 сата после подне до 8, а и 9 сати у вече неуморно радили. Констатован је највећи неред и несавесност у манипулацији. — Сувише би морао бити опширан, па да вам све опишем, шта су ти заиста заслужни и узорити изасланици нашли, констатовали, чули и видели; доста је да напоменем, да су се од управе са највећим гнушањем растали и да су исти са управе збачени.

Сваком поштеном човеку морале су сузе потећи кад је видео ту марљивост, непристрасност честитог и ваљаног проте и др Марјановића, како раде испитују, да ту мучну тековину и задужбину у ред доведу и спасу. Усхићени том правичношћу наши црк. одборници донеше у својој одржаној седници од 6/22. марта о. г. једнодушан закључак, да се поднесе предлог главној скупштини, да се пречасни г. Сава Стојшић протопресвитер и госп. др. Паја Марјановић, који су тај фонд из тако неваљалих руку спасли, изаберу за почасне чланове наше црк. општине ради вечите успомене.

Ето тако се наши честити родољуби труде, да се одуже нашим честитим и ваљаним изасланицима!

А шта сад још могу о Вами, изгубљени Машо, јавно да проговорим, кад Вас је већ тако грозно, но праведно жигосао црк. одбор и духовна власт. Видите, да није доста, да се човек сам хвали да је поштен, кад је на делу ружан, — и да није довољно, нити се све знање у том састоји, да узмете меров за киблу жита кад у зајам дајете, — јер то је символ вашег рада и тековине. — Сад ће Вам жао бити и вређаће вашу сујету — јер сте ради, да отменог човека бар пред онима, који вас не познају, представљате — кад се јавно дозна, како сте несавесно са народном задужбином управљали као председник исте. Верујте, да су јаничари на управи били, не би тако ружно руковали. Не ће вам годити, кад се дозна, како сте као човек и учитељ грозан каишар, како сте систематично као прави паразит нашу рају сисали и то не само за живота, — него сте ишли тако далеко, да кад су Вас наследници и сирочад онако огуљеног покојника умолили, да га као учитељ до гроба испратите — ви сте донде очима превртали и пренемагали, док га још и мртвог за 2 фор. — одерали нисте. — Видите, то су последице, кад човек у својој грабљивости нема границе; то су последице, кад се човек налази у друштву самих, моралних пропалица и светских протува, којима су шанзонете мозак попиле, па се као блудни синови по свету без стида и срама размећу.

Уверен сам, да вам није право, што вас у правој вашој боји приказујем; но да се не би тужили, да не знате ко је писац ових редака, па за то не можете јавно да то опровргнете — потписујем се пуним именом, да — ако Вам не би ово доста било, послужим са потанкостима из ваше прошлости; а и осталим моралним богаљевима, који се око вас купе — стојим на расположењу.

Миша Михајловић.

ЦВЕТНИ МИТРОПОЛИЈСКИ ЗБОР.

Спољашњи изглед митрополијског збора био је величанствен, црквене општине биле су ванредно заступљене.

Данас још нисмо у стању да изнесемо тачно број и имена свију општина, али ћемо се потрудити, да то што пре учинимо.

У жељи, да испунимо што пре очекивање и похвалну радозналост, којом оне хиљаде и хиљаде Срба, што нису могли доћи на овај збор, изгледају извештај, и желећи да овај наш број за времена угледа света и што пре стигне нашим претплатницима, приморани смо, да се уздржимо сваке опширности, и да га у најзбијенијем облику опишемо.

Да се народно море овом приликом заталасало, као што то одавна није био случај, видело се по оним силним безбројним брзојавним пријавама на карловачко председништво и на наше листове, којима се долазак до знања ставља, по оним небројеним писменим и брзојавним честиткама овом збору, у којима се изјављује пристајање на закључке и жалење због личног одсудства; — а већ четири дана раније почео је свет да стиже у Нови Сад и Ср. Карловце; од недеље до четвртка је број посетилаца несразмерно брзо и јако бујао и растао.

Ма да је постарано било за засебне влакове и ма да су редовни возови увећани великим бројем вагона, ипак је то све мало било, сваки се грабити морао, да до места дође и многи и многи је морао заостати, што га железница није примити могла. Друмови што воде у Српски Сион нанизали бескрајан низ кола, што су народ довозила, а тако исто су и лађе препуне биле, а неки, као Белоцрквани, Титељани и Черевићани узели су сепаратне лађе, те су им се уз пут многи придружили.

Вредно је било видети, како сваки час са друге стране стиже народ и врви у средину Карловаца, који су тако препуни били, да се једва улицом могло ићи.

Дан у очи збора био је натуштен, ветровит и киша је почела падати и сваки се бојао, да ће ово шкодити збору, а нарочито да се не ће моћи под ведрим небом одржати, пошто је власт то била дозволила. — Но сам дан збора освануо је најлепше, најдивније. Путови попрскани кишицом, те без прашине, ветар престао, а сунце најдивније засјало у пролетњем зеленилу, као да се и сама природа радује, овом значајном тренутку у животу угарских Срба.

Карловци оживели, као никад осим мајске скупштине и преноса Бранкових костију, — на све стране подигнуте велике шатре украшене силним српским тробојницама, свугде живота, свугде се састају стари пријатељи, који су давно растављени били, свугде братски поздрави, радост, одушевљење, песма, свирка, пуцњава прангија. А тако је исто било дан у очи збора у Новом Саду, где су многи преноћили због тескобе у Срем. Карловцима.

На све стране одушевљење, радост и весеље.

Вести из места и са стране.

Споменик Сими Милутиновићу-Сарајлији. „Босанска вила“ јавља, да је одбор за подизање споменика Сими Милутиновићу издао два табака прилога, у којима има нешто преко 10.000 фор. Осим тога има и нешто непослатих новаца код појединих пододбора по Босни и Херцеговини, тако да се рачуна сума на 15.000 фор. У седници од 12. пр. м. решио је одбор коначно, да се подигне видљив споменик — ако се добије угледно место од градске општине. На тај закључак навела је одбор осудица у новцу, пошто се мислило и очекивало много већа свота. Да се пак не би ствар отезала и да се може озбиљно приступити раду, ваљало би сви да похитају како са старим тако и са новим прилозима, како би се српски народ што пре и што достојније одужио дичном Сарајлији.

Пријемни испит за кадете. Ми смо у једном од прошлих бројева јавили, да је ратни министар издао наредбу, по којој је дата могућност и оним младићима, који нису пикоју кадетску школу свршили, да као кадети ступе у војску, само ако положе пријемни испит. Први таки пријемни испит, за који се многи пријавили, биће у октобру.

За дуванџије. Као што јављају престонички листови, наредио је министар финансија, да се специјалитет-цигарете: Regalia de la Reina, Princesas, Elegantes Flor, Prensados Flor, Cilindrados, Tom Pauce, Sport, Bevei Especial и Virginia Especial крајем овога месеца (априла) повуку из промета.

Полупани прозори вацког владике. Приликом „народне жалости“ за Кошутом, полупали су вацком католичком владици Шустеру прозоре, што није хтео на свом двору истаћи црну заставу. Међу тим су Мађари већ поскидали црне флорове, увукли у таване црне заставе, Мађарице свукле црне хаљине и обукле опет црвене сукње духови се умирили и усијане главе мало охладиле — али прозори на владичином двору још једнако стоје полупани. Напослетку су опоменули владику на то, а он је одговорио, да „док је он владика вацки не ће прозоре оправљати, да се Мађари у Вацу вечито сећају, како су намере наклоњеног им оца рђаво разумели“, а ми додајемо: и како су се показали као прави простаци.

Опет професор на београдској великој школи. Као што је познато, за српског ђенералног конзула у Будимпешти наименован је пре кратког времена др. Милован Миловановић, до скора начелник министарства спољних послова, а пре тога професор на великој школи. Међу тим др. Миловановић не одлази за конзула. Краљевим указом од 2. априла постављен је опет за професора права на великој школи.

Пожар у Оросламошу. Из Сегедина јављају, да се у Оросламошу појавила ватра, која је услед јаког ветра врло велике размере узела. Цело село је у пламену. Позвати су телеграфски ватрогасци из Сегедина у помоћ, који су засебним влаком одмах и отишли у Оросламош. — Док дознамо више шта о том, јавићемо.

Псето издајица. У Бочари пре неки дан украдоше ноћу сланину и месо од 3 свинчета. Но лопови случајно забораве у врту те куће где су украли сланину, своје псето. Покрадени јави ствар жандарима и преда им псето, али псето побеже од њих. Жандари трагајући пођоше према Уздину и уз пут седоше да се одморе поред насеља Музиље. У једанпут протрчи поред њих псето и пође управо према Ечки. Жандари одмах познаду псето, па пођоше на коњима за њим. Псето одведе своје гонитоце управо у Ечку и стаде лајући и машући репом пред једном кућицом трском покривеном. Жандари уђоше у кућу и ту нађоше не само сву сланину и месо, него и коње, који су пре неки дан из Кикинде украдени.

Оригинална престава. У париском „Слободном позоришту“ даваће се једна новина „позоришни роман“ у 5 слика од младог писца Марсела Лиге. Комад се зове „Мисионар“. На неким местима у комаду, лица ућуте, а за то одређени читач, говори публици, шта у тај пар мисле дотична лица и какви их осећаји обузимају. Кад то пређе, онда лица опет даље наставе своје улоге.

Положај тела за време сна. Више пута су предлагали одлични лечници, да се код спавања место повишеног положаја главе употреби други положај, на име: да глава дође на ниже место. Неки су лечници поново чинили покушаје у новије време, па су дошли до закључка, да се човек код потоњег начина спавања брже пробуди и да се осећа душевно и телесно много свежи. Особито је такав начин спавања благотворан код главобоље, мамурлука и сличних болести, код којих је узрок запречена циркулација крви. Тако, кад се ко онесвести, не ваља га дићи, већ на против ваља га оставити да лежи.

Највећи и најскупљи оглас на свету. Исти се налази у Америци и Њу-Јорку. Пре кратког времена је тек довршен и заиста служи на част Американцима. Оглас је 20 метара висок, а 25 метара широк, на њему има 107 слова, свако слово је 2 метра дугачко, а цео оглас осветљује 1457 електрично бојадисаних светиљака. Да се та електрична светлост произведе и да се осветли оглас, потребно је 150 коњских снага. Електричну струју произвађа Едисоново друштво по цену од 1 и по франка за минут. Читава та ствар стала је 31.000 франака; а осветљење истог огласа стаје сваког сата 75 франака. — Заиста за један оглас и сувише много!

Трговина.

Нови Сад, 7. априла. Пшеница прве каквоће 7 ф. 10—— п. Пшеница средња 6 ф. 50—80 п. Пшеница лакша роба 6 ф. 50 н. Наполица 6 ф. 20—30 н. Јечам 5 фор. 70 нов. Зоб 6 фор. 70 н. Кукуруз 4 фор. 50—70 н. Маст 48 фор. Сланина сува 50 ф., дебела паљена 54 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 44 н.
„ средњи . . . 40 н.
„ лаки . . . . 38—40 н.

Све од 1 килограма.

Теоци . 10—25 ф. по комаду.
Јагњци . 5—12 ф. по пару.
Овци . . 7—14 ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

6. априла било је 1·03 мет. а 7. априла је било 0·98 мет.

*

Беч, 5. (17.) априла. (Ориг. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Г. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 9.835 ком., а дошло је 3409 ком. млађе врсте и 6276 комада угојених мађарског соја. Свега 9.685 комада дотерано.

Трговина трома.

Продавало се:

Прима роба 43—44—44½ нов.
Средња „ 40—42 н.
Сремска „ 41—42 н.
Назимад „ ——— н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 47—48 ф.
„ „ масти . 49 ф. Све од 100 кгр.

Дописница администрације.

Г. Никола Савковић, Путинци. Послан новац је за I. а не за II четврт. Пошто за прву још нисмо добили били, тако смо и увели у књигу.

Г. Шандор Вишацки, Вршац. Послат новац је за IV. четврт 1893. Сад имате још да пошљете за I. и II. четврт 1894.

Српска читаоница, Ириг. Послат новац је за I. четврт, а не за II.

Г. М. Рајновић, Илок. Послат новац је за II. и III. четврт.

Г. М. Теофановић, Станишић. Послат новац је за IV. четврт 1893 Молимо, да се пожурите са претплатом за I. и II. четврт.

Г. Петар Мирковић, Лоре. Послати новац је за I. четврт.

Г. Прока Цуцић, Т. Бечеј. Послати новац је за IV. четврт 1893. и за I. 1894.

Г. Милош Панић, Д. Ковиљ. Послати новац је за IV. четврт 1893.

ОГЛАСИ.

В. СТЕФАНОВИЋ У НОВОМ САДУ

ПРЕПОРУЧУЈЕ

ПАРНИХ МАШИНА ЗА ВРШИДБУ

из најврстније фабрике **Хофхер и Шравца, сејаћих машина**, најновије системе и лаке **косећих машина**, (Favoritta), **сечки мале и велике**, за сећи сено сламу и кукурузовину, **машина за круњање и за прекрупу кукуруза, млинова, тријера, кајшева и зејтина за машине, пењава,** по врло умерену цену на одплату, уз подпуну гаранцију

С поштовањем
В. СТЕФАНОВИЋ,
опуномоћени заступник у Н. Саду
2—5 у Златној греди бр, 7. у сопственој кући.

ОГЛАС.

П. П. препоручујем своје добро снабдевено стовариште разних шпецерајских артиклова, као: шећера, сваке врсте кафе, пиринча, зејтина, јужна воћа, поморанџа, лимунова, сува грожђа, бадема, урме, смокава итд. **од пет кила пакета** са врло умереном ценом.

Наручбине извршујем по налогу тачно, брзо, и шаљем поштом per Nachnahme. Паковање рачунам по коштању.

У интересу п. п. препоручујем свакој домаћој кући ради уверења доброг и солидног еспапа, да изволу по једну наручбину учинити.

С поштовањем
ПЕКО МИЛОШЕВ
1—10 трговац у Фиуми.

ПАРНИХ

ВРШЕЋИХ МАШИНА.

Имам на продају један локомобил и дрешкастен Рустонов од 8 коњских снага 4 године употребљен ал потпуно добар са поњавама, шприц и виндом **за 2500 фор.** једну употребиту гарнитуру локомобил и дрешкастен од 6 коњских снага **од Робеја за 1800 фор.**, једну гарнитуру од 2½ коњских снага, од Шутлеворта **за 1250 фор.** уз потпуну гаранцију.

В. СТЕФАНОВИЋ,
у Новом Саду у Златној греди
2—5 број 7. сопствена кућа.

Мануфактурна, помодна и платнарска
ТРГОВИНА

ПАВЛА Д. ЈОВАНОВИЋА

У ЗЕМУНУ

потребује нештог спомоћника и ученика, који могу одма ступити. 1—2

За моју конфекционалну трговину потребујем старијег и млађег спомоћника. Старији мора бити потпуно вешт истој струци, тако исто и млађи од те струке мора бити. Срби имају првенство. Ступити могу одма.

ШАНДОР ТЕОДОРОВИЋ
1—3 у Винковци.

САЛОН ЖЕНСКИХ ХАЉИНА И КОНФЕКЦИЈА

КОРНЕЛИЈЕ БРЕСЛАУЕР

НОВИ САД ГЛАВНА УЛИЦА ГВОЗДЕНИ ЧОВЕК I. СПРАТ.

Слободна сам поштованим госпођама из Новог Сада и околине мој салон за зготовљење пролетњих и летњих хаљина по најновијој елегантној фазони и укусно израђене најтоплије препоручити.

С поштовањем
КОРНЕЛИЈА БРЕСЛАУЕР
НОВИ САД.
3—3

Власник: Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.